



Violència contra la Infància i l'Adolescència: aclarint conceptes.

1. Què cal saber sobre violència envers els infants i els adolescents?

En contra del que pensa la majoria de la societat, els infants, per la seva especial vulnerabilitat i dependència, tenen més risc a patir violència que les persones adultes (Finkelhor, 2007).

Existeixen diverses formes de conceptualitzar la violència, però segons la Organització Mundial de la Salut (OMS) inclou ***els abusos i la desatenció de què són objecte els menors de 18 anys, i hi inclou tots els tipus de maltractament físic o psicològic, abús sexual, desatenció, negligència i explotació comercial o d'altres tipus que causen o poden causar un dany a la salut, desenvolupament o dignitat de l'infant, o posar en perill la seva supervivència, en el context d'una relació de responsabilitat, confiança o poder.***

Segons Hamby (2017), per a què un fet sigui considerat "violència interpersonal" ha de tenir els següents components:

- **Intencionalitat:** Excloem els accidents i els desastres naturals.
- **Dany:** Ha de fer mal potencial o realment, immediatament o a llarg termini.
- **No desitjat** (per la víctima): Qui rep el tracte no vol ser tractat així o no té capacitat per decidir si vol o no rebre aquest tracte.
- **Innecessari:** Excloem tractaments mèdics o auto-defensa.

Si algun d'aquests components no hi és, no parlem de "violència interpersonal" sinó d'altres problemes, com ara, de **conflicte**.

AGRESSIVITAT	VIOLÈNCIA
Innata Resposta biològica de supervivència davant d'una amenaça La cultura pot inhibir-la	Només la exerceixen els humans Aprisa Resultat de l'evolució cultural Utilitza instruments És intencional
CONFLICTE	
Un conflicte pot ser abordat amb agressivitat (perquè una de les parts se sent amenaçada) i, quan està mal dirigit o no es resol a temps, pot derivar en situacions de violència. Però, normalment, apareix quan hi ha una oposició o desacord entre diverses persones a causa d'interessos diferents. El conflicte és inherent als grups socials i pot suposar una oportunitat de canvi i/o aprenentatge. Per això és tan important aprendre habilitats positives i pacífiques de resolució de conflictes.	

Quan algú menor de 18 anys rep aquesta violència parlem de **victimització infantojuvenil**.

Parlem de VICTIMITZACIÓ i no de maltractament perquè aquest concepte engloba totes les diferents formes de violència interpersonal que pateixen els nens, nenes i adolescents, fins i tot aquelles que de vegades no pensem que poden ser violència.

EXEMPLES: Diries que aquests son casos de violència o victimització infantil?

CAS 1. S'apropa el Nadal i tots els infants estan nerviosos. Ja tenen 9 anys i alguns saben quin és el secret que s'amaga darrera els Reis Mags. El Joan però, encara no ho sap, i quan la Laia li diu, ell s'enfada i li comença a cridar que és una mentidera.

De vegades, com en aquest cas, podem trobar-nos amb conflictes que prenguin molta força i puguin convertir-se en violència si no els aturem. No obstant, en la seva majoria, els conflictes ens ajuden a créixer i a aprendre, pel que els haurem d'abordar des d'una perspectiva pedagògica. En aquest cas, podríem parlar en privat amb la Laia i fer-li saber que, tot i que és cert el que li han dit, hem de respectar la il·lusió dels altres nens i nenes. Al Joan, però, podem acompanyar-lo dient-li que entenem que s'enfadi, però no pot faltar el respecte a la Laia, i oferir-li la possibilitat de què expliqui el que pensa i sent en un to més tranquil.

CAS 2. La Lina, que va a 6è, està molt trista i a punt de plorar. Quan li preguntes què li passa t'explica que un nen de la classe li ha baixat els pantalons davant de tothom i que ara tothom es riu d'ella.

Quan es tracta d'infants, és difícil posar-li el nom de violència. Aquest cas, però, compleix tots els requisits per ser considerat violència interpersonal, perquè la Lina no volia que li baixessin els pantalons, qui l'ha fet volia exposar-la, el fet li ha fet mal (se sent molt trista) i no era necessari (és a dir, no li havia de baixar els pantalons perquè tenia una abella dins de la roba). De fet, es tracta d'un cas de violència entre iguals i no hauríem de minimitzar-lo. No obstant, és important evitar l'estigmatització, tant de l'infant que ha comès la violència com de la víctima, i la repetició de la conducta. Molts cops, especialment quan els nens i nenes són petits, encara no saben el què és o no un abús i per tant hem d'explicar-li-ho perquè no el tornen a repetir o demanen ajuda si els hi passa. I tu, què faries davant d'aquesta situació?

CAS 3. El Dalil és un nen molt xerraire i divertit. A casa seva, el Dalil sempre menja molt bé i els seus pares s'encarreguen que vagi a l'escola tots els dies sense excepció i que visiti el metge quan cal. No obstant, els pares del Dalil mai li pregunten com està, no saben com es diuen els seus amics i, quan ell els hi vol explicar alguna cosa, sempre li diuen que estan ocupats. A més a més, quan el Dalil explica que se sent trist, els seus pares no li donen cap importància, i mai li pregunten per què.

El cas del Dalil és un cas de violència o victimització infantil. Es diu negligència emocional. La negligència emocional a la llarga té conseqüències molt negatives en els infants i la seva autoestima. A més, els posa en una situació de vulnerabilitat, ja que els infants amb buits afectius poden ser més vulnerables a les atencions i regals d'una persona adulta que s'apropi a ells amb intencions de manipular-los.

Existeixen dos **elements que ens poden ajudar a discriminar la gravetat d'una conducta victimitzant, que són la intensitat i la freqüència de la violència exercida.**



Mentre les conductes violentes **d'alta intensitat** solen ser evidentment greus (pensem per exemple, en una agressió física en què la víctima necessita atenció hospitalària, o en un abús sexual), n'hi ha conductes de **baixa intensitat** que també poden ser greus degut a la seva elevada durada i freqüència i poden tenir conseqüències molt severes (pensem, per exemple, en el cas d'en Dalil). Aquestes últimes poden ser més difícils d'identificar, però és important saber que existeixen per poder detectar qualsevol indicador dels que veurem en el Bloc 2 i protegir al menor.

Al següent gràfic, es mostren exemples de situacions segons es tracten de situacions violentes d'alta/baixa intensitat o alta/baixa freqüència per tal de determinar la seva gravetat. Evidentment, les mateixes situacions, poden tenir un impacte diferent en cada nen o nena, la qual cosa dependrà de nombrosos factors que veurem als següents blocs, però aquestes primeres pistes ens poden ajudar a decidir com actuar.

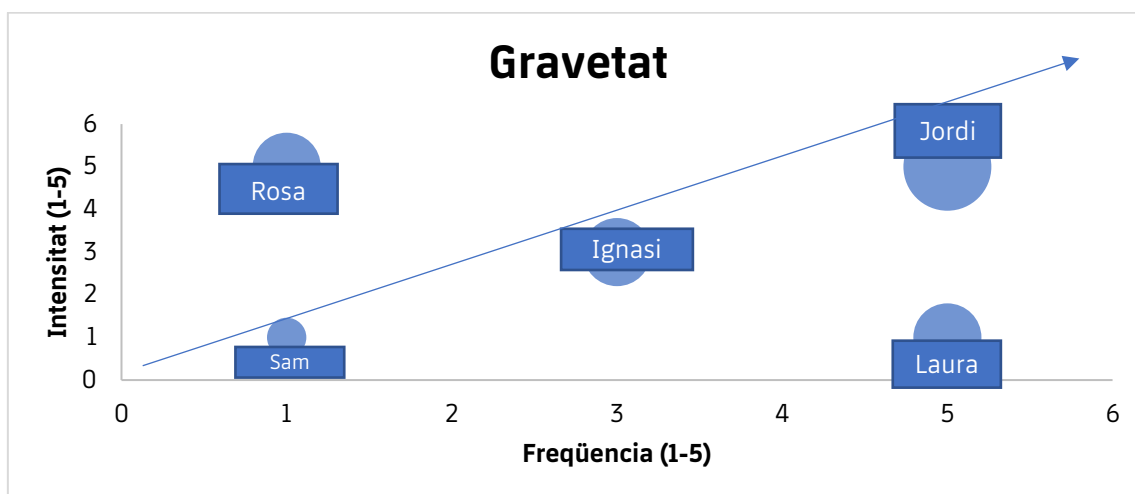
Exemple 1: La Rosa, de 7 anys, viu amb la seva mare, el seu pare, el seu germà gran, de 13 anys i el seu germà petit de 3 anys. Un dia la seva mare s'enfada molt amb ella perquè ha deixat tot desendreçat i li va pegar tant fort que li trenca una cama i un braç, deixant-li a més seqüeles per cops molt forts al cap. Mai més li ha pegat.

Exemple 2: L'Ignasi té 9 anys i torna sol a casa després de classe. Cada dia, en el camí de tornada a casa, un grup de nois més grans li pren el berenar i l'insulten o es burlen d'ell.

Exemple 3: En Sam, de 11 anys, té un germà gran de 14, en Joan, a qui admira molt. En Joan és adolescent i no li agraden molt els jocs del seu germà petit. De tant en tant s'enfada i li crida que és molt pesat i que les coses que li agraden son tonteries.

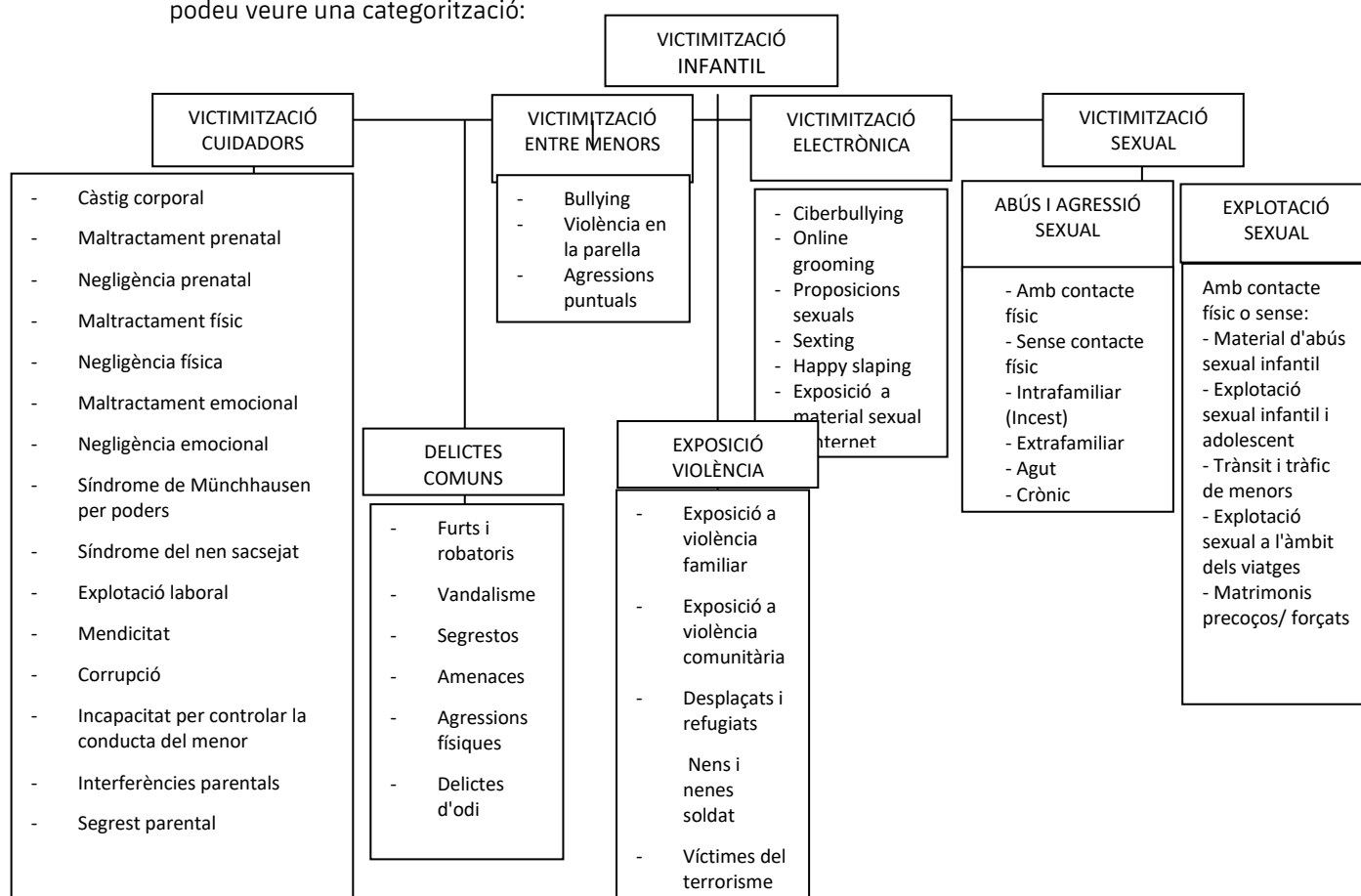
Exemple 4: La Laura, de 8 anys, té una companya de classe, Ona, a qui tots admiren molt. La Laura vol ser la seva amiga i tots els dies intenta que la Ona l'accepti en els seus jocs, però la Ona li diu que ella no pot jugar, que ja estan els grups formats, que ella no sap jugar i altres excuses.

Exemple 5: En Jordi té 12 anys i juga al hoquei en un equip federat des de fa quatre anys. El seu entrenador diu que és un dels millors de l'equip, però necessita entrenar més, així que el convoca els diumenges, a soles, per fer entrenaments extra. Quan acaben, als vestuaris, es dutxen tots dos plegats i, des de fa uns mesos, cada diumenge, el seu entrenador aprofita que estan sols per tocar-li el penis mentre es masturba sobre ell, sota l'amenaça de fer-lo fora de l'equip si diu quelcom a algú.



2. Tipus de victimització infantojuvenil

Hi ha moltes formes de victimització infantil que ens poden passar desapercebudes o que pensem que només es donen en altres països. Per això, és important conèixer-les totes. A la següent figura, podeu veure una categorització:



Classificació de les formes de victimització infantil (Pereda, 2013, a partir de Finkelhor, 2007).

EXEMPLES DE DIVERSES FORMES DE VICTIMITZACIÓ INFANTIL :

- 1) **Una nena de 10 anys escolta cada vespre des del seu llit com els seus pares criden, s'insulten, es donen empentes i, fins i tot, trenquen coses.**

Es tracta d'un cas d'exposició a violència, en aquest cas familiar. L'exposició a violència familiar es dona quan infants i adolescents presencien de forma habitual agressions físiques o emocionals d'un membre de la família cap a un altre. Aquí s'inclou la violència exercida d'un progenitor cap a l'altre, però també a les agressions i abusos d'un dels progenitors cap als seus germans o germanes (Finkelhor, 2007).

Sabies que als països d'alts ingressos, entre un 8 i un 25% dels infants han estat testimonis de violència entre els seus cuidadors principals? I en els països amb ingressos més baixos, fins al 35% dels infants?

L'exposició a violència familiar és violència indirecta, igual que ho és l'exposició a violència comunitària. **L'exposició a violència comunitària**, que succeeix especialment en contextos de guerres i terrorisme, també pot ocórrer quan els infants habiten en barris perillosos on presencien assassinats o altres actes violents, com atemptats terroristes. També inclou a **menors desplaçats i refugiats** o nens i nenes **utilitzats com a soldat** en conflictes armats i atemptats terroristes, i que sovint són també víctimes d'abusos i explotació sexual per part dels seus superiors i companys (Blom i Pereda, 2009).

- 2) **La Laia té 9 anys i està aprenent les fraccions. Cada cop que s'equivoca, la seva mare li dona un cop al clatell. Com que s'equivoca bastant, la Laia està trista i li fa mal el cap.**

Es tracta d'un cas de victimització per cuidadors, és un càstig corporal, que consisteix en l'ús de la força física amb intenció d'exercir disciplina, correcció o control, o sota la creença d'educar al menor. El càstig corporal és una forma de **violència**, que es defineix com l'ús de la força física amb la intenció de causar dolor o malestar físic de diferents formes (copejant, donant una puntada, sasant, empenyent, pessigant, etc). La forma més extrema de maltractament físic, és el **filicidi**, que és l'homicidi o intent d'homicidi d'un pare o mare (o figura parental) contra un/a fill/a.

Sabies que segons dades d'UNICEF, als països menys desenvolupats el 83% dels nens i nenes són víctimes de la disciplina violenta per part dels seus cuidadors?

I que el maltractament físic afecta a un 23% dels infants del món? Això vol dir que si tens una classe de 30 nens, de mitjana 4 alumnes han patit maltractament físic pels seus cuidadors.

I que els adults de l'entorn proper del menor són els agressors més freqüents? Concretament, el 80% dels victimaris de menors són els seus cuidadors principals.

- 3) **El Joan és un nen de 8 anys molt tímid que li agrada molt jugar amb el seu germà major Marc. Els dos germans s'ho passen molt bé junts, però quan estan amb el seu pare no se'ls veu tan contents. El seu pare sempre els insulta i utilitza paraules que el Joan no coneix. Un cop, li va dir que era un "inútil" i que es penedia d'haver tingut dos fills.**



Aquest exemple es tracta de victimització per cuidadors, és un maltractament emocional o psicològic. El maltractament psicològic són actes que no impliquen contacte físic però que originen conseqüències negatives en el menor.

Aquests actes poden implicar la ridiculització del menor, les amenaces, el rebuig o la restricció dels seus moviments, entre d'altres (OMS, 2003). El patiment es pot causar principalment de tres maneres:

- Mitjançant la paraula, com els insults, les humiliacions, les comparacions o les amenaces.
- Mitjançant les accions i el llenguatge no verbal, com les mirades de menyspreu, o els gestos de fàstic o de burla.
- Ignorant o menyspreant-ne la presència, les aportacions o les vivències, o aïllant-lo dels seus vincles creant un buit social al seu voltant.

Sabies que el maltractament emocional afecta a un 35% dels infants del món?

Això vol dir que si tens una classe de 30 nens, de mitjana 9 dels teus alumnes pateixen maltractament emocional.

4) Ahir, mentre estava anant a classe de música, uns nois de l'edat del Pau el van intimidar i li van prendre la cartera.

En aquest cas, parlem d'un **delicte comú**, és una de les formes de victimització també viscudes per adults com furt, robatoris, amenaces, intimidació i agressions físiques. No es tractaria de victimització per iguals perquè no coneixien al Pau de res...

Sabies que més del 60% dels menors ha patit algun delicte comú durant la seva infància?

5) La Maria i la Rocío són dues germanes que sempre arriben tard a classe. Quan es troben malament, els seus pares mai les porten al metge. Tampoc solen portar esmorzar i sembla que portin la mateixa roba durant molts dies seguits sense netejar.

Aquest és un cas de victimització per cuidadors, de **negligència**. La negligència consisteix en desatendre temporal o permanentment les necessitats físiques i emocionals bàsiques del nen o nena, no protegir-lo del perill i no proporcionar-lo serveis mèdics, educatius o d'inscripció del naixement i d'un altre tipus quan les persones responsables de la seva atenció tenen els mitjans, el coneixement i l'accés a els serveis necessaris (Comité dels Drets del Nen, Observació General 13, 2011).

Sabies que el 35% dels infants del tot el món ha patit negligència física i/o psicològica?

Hi ha diferents tipus de negligència:

- *Física:* La negligència pot afectar a necessitats físiques mitjançant la manca d'alimentació, vestit, higiene, cures mèdiques, etc.
- *Emocional:* Afecta a necessitats emocionals i psicològiques que no són cobertes de forma intencional, mitjançant la manca de protecció, educació, afecte, etc. La negligència emocional, sol ser menys percebuda que la física però pot tenir conseqüències molt greus pel menor a curt i llarg termini, com assumir que les seves necessitats emocionals no són rellevants i deixar de buscar el recolzament del seu entorn.

Sabies que els estudis mostren que a Europa, més del 16% dels menors són afectats de negligència física i més del 18% de negligència emocional?

Això vol dir que si tens una classe de 30 nens, entre 3 i 6 dels teus alumnes han patit negligència física i/o psicològica.

Si vols conèixer les dades mundials i per països (en anglès), visita la pàgina <https://apps.who.int/violence-info/child-maltreatment>

- 6) La Tina cada tarda, després de l'escola, va al restaurant de la seva mare i l'ajuda a atendre als clients. De vegades, no té temps de fer els deures perquè hi ha molta gent i acaba anant a dormir molt tard perquè han de netejar tota la sala abans de marxar.**

Aquest és un cas de victimització per cuidadors, d'**explotació laboral**. L'explotació laboral és "la utilització de nens per obtenir benefici econòmic, que impliqui explotació i l'acompliment de qualsevol treball que pugui entorpir la seva educació o ser nociu per a la seva salut o desenvolupament físic, mental, espiritual o social.

Sabies que, segons dades d'UNICEF a nivell mundial, al voltant del 22% dels menors practica alguna forma de treball infantil?

Hi ha altres formes d'explotació, com la **mendicitat**, referint-se a "*aquelles situacions en les quals el nen és utilitzat habitual o esporàdicament per mendicar, o bé el nen ho fa per iniciativa pròpia*" (Jiménez et al., 1995).

- 7) El Ian té por del Daniel perquè a classe gairebé tots el dies li ridiculitza per ser més baix que la resta i li trenca els bolígrafs i els colors. El Ian està enfadat i molt trist, però quan li diu al Daniel que el deixi tranquil, l'espenta o el tanca al lavabo. Així porten ja uns mesos i la situació no millora. El Ian està molt trist però no sap què fer.**

Aquest és un cas de victimització entre menors, de **bullying**. El **bullying** o maltractament entre iguals és un abús sistemàtic de poder, **repetit al llarg del temps**, que es realitza **intencionadament**, per tal de **causar un dany** físic, psicològic o/i emocional i del qual la víctima no pot sortir-se'n per sí mateixa (**desequilibri de poder**). El **bullying** és un tipus de victimització entre menors, però també pot ser exercida pels germans.

Sabies que pràcticament dos de cada cinc infants ha estat víctima d'assetjament entre iguals?

L'assetjament entre menors, es pot produir en qualsevol espai on interactuin nens, nenes i adolescents: a casa, a l'entorn escolar, a l'àmbit esportiu, a les activitats d'oci i temps lliure o fins i tot, als espais públics, com els parcs i places, però el terme "bullying" s'associa principalment a l'entorn escolar, i va més enllà d'agressions físiques o psicològiques puntuals entre infants.

No es consideraria assetjament escolar aquells episodis de violència que es donen puntualment, com fer una forta puntada a un company o companya mentre es practica un esport o donar un cop de puny en el context d'una baralla puntual entre dos companys.

Pot incloure agressions físiques (per exemple, pegar, donar puntades de peu o empènyer), psicològiques (per exemple, amenaces, insults o ús de malnoms despectius) i/o relacionals a través

de l'exclusió social i l'aïllament, la propagació de rumors maliciosos amb l'objectiu d'aïllar la víctima i malmetre la seva reputació social (per exemple, la víctima és sistemàticament exclosa de les activitats del grup, es queda sola durant el temps lliure a l'escola, no la conviden a les festes o altres esdeveniments del grup, etc.). Aquestes agressions psicològiques també es podrien donar a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, i parlarem d'un tipus de victimització electrònica anomenat ciberassetjament.

8) L'Ignasi té 10 anys i va a l'escola del seu poble. Sempre és molt rialler però ara ja fa setmanes que no sembla ell. Se'l veu trist i sempre està cap-cot. Quan un amic seu li pregunta què li passa, l'Ignasi li explica que s'estima molt el seu padrastre però que juguen a jocs que no li agraden. Juguen a fer pessigolles per sota la roba interior, però a ell el fan sentir malament.

Es tracta de victimització sexual, un cas d'abús sexual. L'abús sexual es defineix com: *"els contactes i interaccions entre un nen o una nena i un adult, quan l'adult (victimari) fa servir el nen o la nena per a estimular-se sexualment ell mateix, el nen o la nena o altres persones. L'abús sexual també el pot cometre una persona de menys de divuit anys, quan és significativament més gran que el nen o la nena (la víctima) o quan està (el victimari) en una posició de poder o control sobre un altre menor."* (National Center on Child Abuse and Neglect, 1978)

L'abús sexual inclou tant les conductes que impliquen **contacte físic** com aquelles que **no impliquen cap tipus de contacte**.

D'entre els abusos **amb contacte físic** els més comuns i coneguts són els següents:

- Fer petons o carícies amb connotacions sexuals.
- Fregar-se contra un nen, nena o adolescent, tocar-li els genitals o fer que toqui els genitals d'una altra persona.
- Masturbar al menor o fer que aquest masturbi una altra persona.
- Penetració per via oral, vaginal o anal

Sabies que 1 de cada 5 menors ha patit alguna forma de victimització sexual abans del 18 anys? I que els estudis mostren que l'abús sexual afecta al voltant del 8% dels nens i al 18% de les nenes?

De vegades, les persones que abusen també consumeixen vídeos d'abusos. Pot ser que, fins i tot, els produeixin amb les seves víctimes. En aquests casos parlem d'**explotació sexual**, que és la generació de **pornografia infantil (terme legal) o material d'explotació sexual infantil -MESI-** (terme més correcte i respectuós amb les víctimes), la participació de menors en **espectacles sexuals**, la **prostitució infantil** (que inclou qualsevol forma de relació sexual o activitat eròtica), el tràfic o tracta **de menors** amb finalitats d'explotació sexual, el **turisme sexual infantil** (referit a l'explotació sexual comesa per persones que es desplacen fora o dins del seu país amb l'objectiu de mantenir

Según el Código Penal Español, **se considera pornografía infantil:**

1. Todo material que representa de manera visual a un menor (o persona que parezca ser un menor) o una persona con discapacidad necesitada de especial protección participando en una **conducta sexualmente explícita, real o simulada.**
2. Toda representación de **los órganos sexuales** de un menor (o persona que parezca ser un menor) o persona con discapacidad necesitada de especial protección con fines principalmente sexuales.
3. **Imágenes realistas** de un menor participando en una conducta sexualmente explícita o imágenes realistas de los órganos sexuales de un menor,

relacions sexuals amb menors d'edat), i els **matrimonis precoços o forçats**, considerats com aquells en què es formalitza una relació de parella amb un menor d'edat (UNICEF, 2001).

- 9) **La Kenya, cada tarda, quan arriba a casa, rep missatges amenaçadors d'alguns nens i nenes. Alguns li escriuen pel Tik-Tok i altres penguen fotografies seves a Instagram rient-se d'ella. Ja no sap què fer per a què parin. Fa setmanes que no només li escriuen els seus companys d'escola sinó que també s'hi ha sumat altres nens i nenes d'altres escoles.**

Es tracta de victimització electrònica, és un cas de **ciberbullying o ciberassetjament**. El ciberbullying es refereix als mateixos comportaments que constitueixen el bullying (p. Ex., assetjar, amenaçar, ridiculitzar, etc.) però mitjançant els dispositius electrònics i les noves tecnologies digitals (Smith i Slonje, 2010). Inclouen l'ús de missatgeria instantània, xarxes socials, llocs web, entre altres, per amenaçar, difamar, ofendre, excloure o ridiculitzar públicament la víctima a través de textos, imatges o vídeos carregats i compartits a la web. En molts casos es produeix des de l'anonimat, el que provoca una profunda sensació d'indefensió a la víctima. A més, els insults, els missatges d'odi o les imatges agressives queden registrades de manera permanent. El ciberassetjament es caracteritza per la invasió de tots els espais i temps de la vida del menor.

Sabies que el 15% dels infants ha patit ciberassetjament? I que al voltant d'un 60% dels menors ha patit alguna forma de victimització electrònica durant la seva infància

- 10) **La Georgina fa mesos que està molt contenta perquè té un novio per internet. Ell sempre l'entén i l'ajuda quan ho necessita. Fa una setmana es van enviar unes fotos més pujades de to i ella va descobrir que és un noi bastant més gran que ella. Al principi, pensava que tenia la seva edat – 15 anys – però ara li ha dit que en realitat en té 33. A ella no li importa, perquè el més important és que s'estimen i estan molt bé junts.**

Es tracta de victimització electrònica, d'**online grooming**, el qual es produeix quan un individu, normalment un adult, entra en contacte amb una persona menor d'edat per Internet i hi estableix una relació d'aparent amistat, amb la intenció de mantenir conductes sexuals en línia o citar-se en el món real per cometre abusos sexuals (Webster i altres, 2010). Relacionat amb els contactes en línia, destaquen les **sol·licituds sexuals no desitjades (online sexual solicitation)**, que són proposicions dirigides a implicar als menors en activitats sexuals o converses sexuals o a que proporcionin informació sexual personal.

L'online grooming és una forma de victimització electrònica de tipus sexual, la qual es produeix sense contacte físic, a través de dispositius tecnològics, principalment xarxes socials i videojocs en xarxa. Pot adoptar múltiples formes:

- **Provocació sexual**, consistent en proporcionar o exhibir material pornogràfic entre menors d'edat.
- **Exposició involuntària a material sexual a Internet**, quan el menor, per si sol, fa servir Internet per cercar informació o jugar i és exposat de manera involuntària a un material amb escenes sexuals explícites.
- **Trucades telefòniques obscenes**, amb comentaris o propostes de caràcter sexual a menors.
- **Sexting**. Consisteix en fer ús de dispositius electrònics per a produir i distribuir imatges d'un mateix, o d'altres, en una postura o actitud provocativa que manifesten una clara

intenció sexual (Agustina, 2010). Aquestes imatges poden ser difoses després sense el consentiment del seu protagonista, victimitzant-lo.

Sabies que...?

Un de cada quatre menors ha patit cyberdating violence o violència online per la parella?

Un de cada cinc menors ha patit victimització sexual online?

-
- 11) El Lluís i la Clara tenen 15 anys i fa sis mesos que surten junts. La Clara s'estima molt al Lluís, però de vegades discuteixen. Ell sempre vol veure què fa al seu mòbil i amb qui parla i ella se sent una mica atabalada. A més a més, ja li ha demanat saber totes les contrasenyes i ella li ha acabat dient.**

Aquest és un cas de violència entre menor. El *dating violence* o violència en parelles adolescents, es una tipologia de victimització entre els adolescents, i es refereix a comportaments d'agressió física, psicològica (per exemple conductes de control com supervisar les amistats, decidir sobre la roba de l'altre) o sexual produïda en el context d'una relació sentimental, curta o llarga, amb certa implicació afectiva (Jackson, 1999). Quan aquests comportaments es donen mitjançant les TIC, es parla de *cyberdating violence* o abús online de la parella, sent també? una forma de victimització electrònica.

Sabies que estudis recents mostren que el 20% dels adolescents han patit violència física i el 9% violència sexual per part de la seva parella?

I que la violència psicològica mitjançant conductes de control es encara més freqüent? Més del 25% dels adolescents l'han patit.

ALTRES FORMES DE VIOLÈNCIA

A més a més, existeixen altres formes de violència que és important conèixer, com la **victimització sexual sense contacte físic**.

D'entre els abusos sense contacte físic els més comuns són:

Exhibicionisme, que consisteix en què una persona adulta li mostra els genitals a un nen, nena o adolescent, normalment en un lloc públic, o es toca sexualment davant d'ell i l'obliga a mirar.

Provocació sexual, que ocorre quan una persona involucra a un menor en activitats sexuals inapropiades, que poden ser sense contacte físic (per exemple li parla utilitzant vocabulari sexual inadequat per la seva edat).

Corrupció, que inclouria fer que els menors es toquin per grabar-los o fer que el menor es masturbi davant d'una altra persona, la qual cosa es pot aconseguir sense tocar al menor (per exemple baix coacció o intimidació).

Exposició involuntària a material sexual, que consisteix en mostrar-li a un menor contingut sexual o pornogràfic.

Assetjament sexual verbal o atenció sexual indesitjada, que inclou fer de manera repetida bromes o insinuacions de caràcter sexual, o fer al·lusions al seu desenvolupament físic (mida i forma dels genitals, presència de pèl...).

Voyeurisme, que consisteix en mirar un menor nu mentre es dutxa, es canvia, etc., per satisfacció pròpia.

Victimització sexual electrònica, inclou qualsevol forma de violència sexual comesa a través de les TIC, ja sigui per contactar amb la víctima menor i fer-li propostes sexuals com per enviar-li o demanar-li material sexual, entre d'altres.

Explotació sexual. Algunes formes d'explotació sexual són sense contacte físic (per exemple facilitar la prostitució d'un menor d'edat a través d'internet posant un anunci o enregistrar imatges sexuals seves).

A més a més, en un marc més ampli cal considerar també com a forma de victimització, la que prové de la **violència estructural**, que es produeix quan en l'organització d'una societat no es produeixen canvis des de les institucions i les persones que tenen poder per promoure'ls per erradicar els mals envers determinats col·lectius com la infància. Aquest tipus de victimització es relaciona amb precàries condicions socials i econòmiques, la desocupació, la precarietat laboral, l'explotació laboral infantil o la manca de conciliació de la feina i la vida familiar. Aquest marc afavoreix el **maltractament institucional**, que es tracta d' aquelles accions realitzades en el marc d'una institució, que causen mal a un infant, per un mal ús del poder (per exemple, no protegir-lo, permetre accions perjudicials per a l'infant o no atendre les seves necessitats físiques i psicològiques).

3. Els drets dels infants

Més enllà de que de vegades sigui complicat definir si una conducta és victimització o no, existeixen estàndards absoluts a escala internacional, basats en el principi del dret a la vida i al ple desenvolupament dels nens, nenes i adolescents que TOTHOM HA DE CONÈIXER I RESPECTAR.

Aquests, són els drets dels infants. Us podeu descarregar una infografia dels principals drets que els infants han de conèixer en els següents enllaços:

<https://jocdelsdrets.gencat.cat/llei.html>

<https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/educa/unicef-educa-biblioteca-memory-CDI-llibret-CAT.pdf>

Tant les persones adultes com els propis infants han de conèixer els seus drets. Per això, és important no només entendre'ls sinó també saber-los explicar. I, sobretot, el més difícil: respectar-los. A continuació ho explicarem mitjançant un exemple.

CAS 5. El Joan (10 anys) ha anat a comprar roba amb el seu pare i li ha agradat molt una samarreta, però com que hi ha molta cua al provador el seu pare li diu que se la provi allà mateix, davant de tothom. A ell li fa molta vergonya i li diu que no vol, però com que el seu pare té pressa li insisteix i ho acaba fent.

Per una banda, el Joan té dret a expressar la seva opinió i a ser escoltat (article 12). En canvi, quan li diu al seu pare que li fa vergonya, no sembla que aquest li doni massa importància. No obstant, si pensem en un adult, l'obligaríem a canviar-se davant d'altres persones? De vegades s'escolta la veu dels infants com escoltaríem la dels adults.

Per altra banda, tampoc es respecta el seu dret a la intimitat (article 16), ja que tots els nens, nenes i adolescents tenen dret a tenir una vida privada. S'interpreta que en aquesta vida privada s'inclou el dret de decidir sobre el seu propi cos.

A més a més...

Cal esmentar que existeixen algunes formes de **maltractament per cuidadors** més específiques, com són les següents :

- El **maltractament i la negligència prenatal**, que pot donar-se per acció o omissió, i es defineix com "*aquelles circumstàncies de la vida de la mare, sempre que existeixi voluntarietat o negligència, que influeixin negativa i patològicament en l'embaràs i repercuteixin en el fetus*".
- **La síndrome de Münchhausen per poders**, consisteix en els casos que "*el menor és víctima de forma repetida de la simulació o provocació de símptomes de malaltia, per part dels seus pares o cuidadors, sotmetent-lo a controls mèdics i tractaments innecessaris, així com a procediments diagnòstics habitualment invasius i nocius*" (vegeu Meadow, 1977).
- **La síndrome de l'infant sacsejat** consisteix en sacsejar el cap als bebès bruscament cap endavant i cap endarrere, el que pot provocar hemorràgies i múltiples lesions cerebrals (Hennes, Kini i Palusci, 2001).
- **Corrupció**, entesa com "*aquelles conductes de les persones que promouen en el nen pautes de conducta antisocial o desviada, particularment a les àrees de l'agressivitat, l'apropiació indeguda, la sexualitat o el tràfic o el consum de drogues*" (Inglés, 2000).
- **Interferències parentals** consisteix en l'utilització i manipulació dels fills i filles generalment en contextos de separació o divorci conflictiu, amb l'objectiu de predisposar-los contra l'altre progenitor i/o la seva família sense que existeixi un motiu objectiu com per exemple maltractament o abús sexual (Gardner, 1985). Una forma agreujada d'aquest tipus de victimització és el **segrest interparental**, que és impedir la relació amb l'altre progenitor (Huntington, 1982).

REFERÈNCIES PRINCIPALS

- Blom, F., & Pereda Beltran, N. (2009). Niños y niñas soldado: consecuencias psicológicas e intervención. *Anuario de Psicología/The UB Journal of Psychology*, 329–344.
<https://doi.org/10.1344/%x>
- Finkelhor, D. (2007). Developmental victimology. The comprehensive study of childhood victimizations. In R. C. Davis, A. J. Lurigio, & S. Herman (Eds.), *Victims of Crime* (3rd ed., pp. 9–34). Sage Publications.
- Hamby, S. (2017). On defining violence, and why it matters. *Psychology of Violence*, 7, 167–180.
<https://doi.org/10.1037/vio0000117>
- National Center on Child Abuse and Neglect (NCCAN). (1988). *Child sexual abuse: Incest, Assault, and Sexual exploitation*. US Department of Health, Education and Wealfare publication (OHTS) 79- 30166. Washington, DC: DHEW.
- Pereda, N. y Tamarit, J. (2013). *Victimología teórica y aplicada*. Barcelona: Huygens Editorial.
- Smith, P. K., & Slonje, R. (2010). *Handbook of bullying in schools: An international perspective [e-book]* New York, NY, US. Routledge/Taylor & Francis Group.